

İHALE İLE NİHALE (SAÇAYAĞI)

ORHAN ERGÜDER'İN "VERGİLİ KENT VİZESİ"NDEN SONRA TEVFIK DİKER'İN "TÜRKİYE İHALE KOMİSYONU"

Şevket ÇORBACIOĞLU, İnş. Müh.
Türk Mühendisler Birliği Başkanı

Üst başlıktaki ihale sözcüğünü anlamışsınızdır anlamasına da "ve" bağlacından sonra gelen "Nihale" sözcüğü ile ne ilgisi var şeklinde bir "?" işaretinin kafanızda belirdiğini düşünüyorum. Gelin, nihale'nin sözlük anlamına bir bakalım. Nihale: "Sofrada sahan ve tencerenin yanlara kaymamasını sağlayan veya ateşin üstüne kap oturtmak için kullanılan bir adı da SAÇAYAĞI olan Metal Atlık..." Genelde dört köşe olurlarmış. Yuvarlak olanları pek makbul görülmezmiş.

İsterseniz ihale ile Nihale ilişkisini mizahı frekanslarla biraz olsun netleştirelim. İlişki kurgusu; Tefik DİKER'in 2.5.1997 tarihinde "TBMM" Başkanlığına sunduğu kanun teklifi nedeniyle ortaya çıktı. Tefik DİKER'in verdiği kanun teklifi "TÜRKİYE İHALE KOMİSYONU"nun oluşturulmasıyla ilgili bir yasa teklifidir. Sayın DİKER'in; 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 2.3.1984 tarih ve 2990 sayılı kanunla değişik 13. maddenin değiştirilmesi hakkındaki 2.5.1996 tarihli kanun teklifini ve gerekçesini incellerseniz, teklifin; çıkar grupları için oluşturulan bir "SACAYAĞI" olduğunu görürsünüz. Biliyorsunuz yukarıda betimlediğim gibi saçayağı dört köşe idi. Tahminim odur ki eğer Diker'in Kanun teklifi yaşam bulur da "TÜRKİYE İHALE KOMİSYONU" yani Tefik'in "TİK"i gerçekleşirse birileri de dört köşe olacaktır.

Evet T.D.'nin "T.İ.K."; Tencere ve sahanın yanlara kaymasını önleyecek Nihale (Saçayağı) misali, ihale anında işlerin yanlara kaymasını önleme amacı yüklenmiş "Sacağağı-Nihale" gibi adeta...

Bazı milletvekillerimiz bir alem... Kusura bakmasınlar özellikle ANAP'lılar... Anımsıyorum; yine bir ANAPLI milletvekili olan Sayın Orhan ERGÜDER, 14-15 Ekim 1993 tarihinde T.D. benzeri, spesifik ve palyatif zerafet dolu aristokrat bir öneride bulunmuştu. Diyordu ki Sayın ERGÜDER: "İstanbul'a gelip yerleşmek isteyenlerden vergi alınsın, kaçak binalara hizmet götürülmesin..." Dedik ya ANAPLI'lar bir alem... Ya Kamuran İNAN'a ne demeli... Türkiye'mizde sürekli kaduklaştırılan Toprak Reformu ile ilgili; "Ben Güneydoğudaki köylerimi marabaya veririm ama sizde köylerime karşılık Boğazda enaz üçte bir oranında bana arsa verin" dememişmiydi? bu "Boğaz" İstanbul Boğazı tabii... Çanakakale boğaz mı sandın?!... Kamran İNAN haklı idi, çünkü o günlerde (1992) bir grup milletvekili

kent girişlerine vize konulmasını istiyordu... Bu nedenle olmaz n olur diye acele ediyordu. (Kusura bakmayın burda bir parantez açmak istiyorum; yukarıda milletvekili derken milletin vekili demek istemedim. (m)illetvekili demek istemiştin...)

Bunların hepsi; sofraya konmuş İstanbul'un sağa sola kaymasını önlemeye yönelik palyatif çözüm önerileri... Tıpkı Tefik DİKER'in "TİK"i gibi yani ihale ile Nihalesi (Saçayağı) gibi...

Nedir? Sayın Diker'in önerisi!.. Açmaya çalışalım: Önce Sayın DİKER'in Kanun teklifinin gerekçesine değinmemiz gerekiyor:

- "8.9.1983 gün ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 2.3.1984 gün ve 2990 sayılı kanun ile değişik 13. maddesi; ihale komisyonlarının ita amirlerine birikmiş ve ilgili idare memurlarından bir, yapım işlerinde işin ehli veya uzmanı olmak üzere bir, Maliye memurlarından bir kişi ile görevlendirilmiş komisyonculara bırakmıştır. Askeri ihaleler için ve TBMM, Cumhurbaşkanlığı, Sayıştay için değişik hükümler getirmiştir. İl Özel İdareleri ve bütün belediyeler için bu işler encümenlere bırakılmıştır.

Hal böyle olunca Türkiye çapında yapılan bütün ihalelerde siyasal ve politik bir etki olabileceği şüphesi kamuoyunda iz bırakmıştır. Nitekim İstanbul İSKİ idaresindeki skandallar herkesçe malumdur. (Dikkat edin! İSKİ'ye değiniyor Yüce Divan! OTOYOL skandalına değinmiyoruz.)

Gerekçesinin ikinci paragrafında: "Bütün ihalelerde siyasal ve politik etki vurgusu yapmasına karşın... Biz bu teklifimizle Türkiye çapında muhammen (tahmini) bedel 50 milyar TL'yi geçen bütün ihaleler için, Ankara'da tek bir yerde kurulu ve iki yıl süreyle görev yapacak anayasal kuruluşlardan ve meslek kuruluşlarından seçilmiş, etki altında kalmayacağı varsayılan TÜRKİYE İhale Komisyonuna bütün devlet ihalelerini vermiş bulunuyoruz. Bu suretle muhtemel dedikoduları ve suistimalleri önlemiş olacağız ve temiz toplum isteğine uygun bir oluşuma adım atılacağını düşünmekteyim."

Ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunun 2.3.1984 gün ve 2990 sayılı kanunla değişik 13. maddesi Tefik DİKER tarafından kendi ve birilerinin "TİK"i için aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

MADDE 1) Bu kanun; kamu kurum ve kuruluşları, KİT'ler, İl Özel İdareleri ve tüm belediyelerin 50 milyar TL'yi aşan ihalelerini yüce Türk Milleti adına karara bağlayacak Türkiye İhale Komisyonunun kuruluş ve çalışma esaslarını belirler.

MADDE 2) Türkiye İHALE KOMİSYONU, aşağıdaki kurumlarda seçilen;

- a) Sayıştay Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye,
- b) Yargıtay Genel Kurulunun kendi üyelerinden seçeceği 5 üye,
- c) Danıştay Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye,
- d) Askeri Yargıtay Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye,
- e) Askeri İdare Yüksek Mahkemesinin Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye,
- f) Üniversite ve Yüksek okulların Maliye, İktisat ve Ticaret kürsülerinin öğretim üyelerinin Genel Kurulunun kendi arasından seçeceği 5 üye,
- g) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye,
- h) Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye,
- i) En çok üyeye sahip üç sendikanın Genel Kurullarında kendi aralarından seçeceği 5 üye,
- j) Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Genel Kurulunun kendi aralarından seçeceği 5 üye,
- k) Türkiye Belediyeler Birliği Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye,
- l) Mali Müşavir, Serbest Müşavir, Yeminli Mali Müşavir Odalarının Genel Kurullarının kendi üyeleri arasından seçeceği 5 üye.

Toplam 60 üyeden oluşur.

MADDE 3) Seçilecek üyelerin, bağlı kurumlarda en az 5 yıl görev yapmış ve 50 yaşını doldurmuş olmaları şarttır.

MADDE 4) Türkiye İhale Komisyonunu oluşturan ve seçimi iş başına gelen üyeler, 2 yıl süreyle bu komisyonda görev yaparlar.

MADDE 5) Türkiye İhale Komisyonu, her ayın 1-15-30. günleri toplanır ve kendine ulaşan ihale belgelerini inceleyerek sonuca ulaştırır.

MADDE 6) İhale belgelerinin incelenmesi ve sonuçlarının ilan edilmesine ilişkin tüm çalışmalar ve toplantılar, yazılı ve görsel medyanın huzurunda açık olarak yapılır.

MADDE 7) Türkiye İhale Komisyonunun toplanacağı mekan ve sekreteryâ hizmetleri Başbakanlıkça karşılanır.

MADDE 8) Türkiye İhale Komisyonu Üyelerinin huzur hakları ve yollukları, en yüksek Devlet memuru olan Başbakanlık Müsteşarına ödenen harcırahtan az olmamak kaydıyla Bakanlar Kurulunca belirlenir ve Başbakanlık bütçesinden ödenir.

MADDE 9) Türkiye İhale Komisyonunca incelenip karara bağlanacak ihaleler ilgili oldukları kuruluşlarca şartnameleri hazırlanarak Resmi Gazetede ilan edilerek ilgililere duyurulur.

MADDE 10) Türkiye İhale Komisyonu, ihale için hazırlanan şartnameyi yetersiz veya şaibeli bulursa ihaleye yapmamaya yetkilidir.

MADDE 11) Türkiye İhale Komisyonunun kararları, 7 gün içinde Resmi Gazetede yayımlanır. Komisyon kararının yayımlandığı tarihi takip eden 15 gün içinde, karara itiraz etmek mümkündür.

MADDE 12) Türkiye İhale Komisyonu kararına süresi içinde yapılan itirazlar, 7 gün içinde incelenerek sonuçlandırılır ve muhataplarına yazıyla bildirilir.

MADDE 13) Bu Kanunun 1. maddesinde belirtilen 50 milyar TL ihale bedeline ilişkin baraj, her yıl 31 Ocak tarihine kadar Bakanlar Kurulunca belirlenerek ilan edilir.

MADDE 14) Türkiye İhale Komisyonunun çalışmaları ile ilgili yönetmelik, Komisyonunun kuruluş tarihini izleyen 6 ay içinde hazırlanarak yayımlanır.

MADDE 15) Bu kanun hükümleri yayın tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16) Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Değişiklik incelendiğinde hemen hemen Ülkemizin tüm kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri "TİK"e üye verirken, ihale olgusu içinde, yapılması gereği çok önemli yeri olan TMMOB hiç düşünülmemiş "TİK"i bu haliyle ben; Demirsiz Çimentosuz HİCRET Apartmanına benzetiyorum. Mühendisler birilerinin dediği gibi; "işini bilen" değil "iş bilen" özellikle bu olguyu bilen insanlardır. Mühendis ve mimarlar hangi akıl ve mantıkla bu olgunun dışında tutulur anlamış değilim. Hadi bunlar solcu be kardeşim mühendis mimar'ın sağcısında mı aklına gelmedi. Yoksa, sen mühendis ve mimarları düz mantığında düz amele gibi mi görüyorsun?

Sayın DİKER kanun teklifini TBMM'ne 2.5.1996 tarihinde veriyor. Tam 50 gün sonra (21.6.1996-2686) Bu sefer Mesut YILMAZ imzalı; İçişleri Bakanlığı'na hazırlanan, bir başka "Devlet İhale Kanununda değişiklik yapılmasına dair Kanun Tasarısı" gerekçeleri ile birlikte TBMM Başkanlığına sunuluyor. Tasarıdaki amaç bölücü terör örgütlerine yardım eden yüklenicilerin sözleşmelerinin idarece fesih edilmesi, bu tasarı sonrası olayla ilgisi olmayan bir sürü yüklenici basına deklere edildi ve kara listeye alındılar.

Bu ihale yasa önerileri bence iyi bir Nihale yani saçayağı'ndan başka anlam taşıyor bana göre. Bunlara itibar edenler maalesef Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan ve TBMM Başkanlığına Bakanlar Kuruluna 3.5.1992 tarihinde arzı kararlaştırılan "2886 sayılı Devlet İhale Kanunun bazı maddelerinde değişiklik yapılması hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçeleri 13.5.1992'de Başbakan Sayın Süleyman Demirel tarafından TBMM Başkanlığına sunuldu. Fakat aynı meclis bu tasarıyı KADÜK etti. Bu Tasarıdaki amaç 2886 uygulamaları için gerçekten bir gereklilikti. Evet ülke için gereklilikti. Birileri için değil... Ne yazık ki herşeyde olduğu gibi biz ülke için değil kendimiz için varız...